

Kaupunginhallitus 05.09.2022 § 260

§ 260

Vuoden 2022 toinen osavuositarkastus ja siitä johtuvat toimenpiteet (osittain Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Ojavuo Pia

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja Mäkelä Jukka

Kaupunginhallitus hyväksyy seuraavat määrärahojen siirrot:

Svenska Rum-lautakunnan kone- ja kalustoinvestoinneista talousarviokohdasta 9532 siirretään 190 000 euroa kasvun ja oppimisen lautakunnan kone- ja kalustoinvestointeihin talousarviokohdan 9531

Lisäksi kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto

1
merkitsee liitteenä olevan vuoden 2022 toisen osavuositarkastuksen tiedoksi

2
merkitsee liitteenä olevan Espoon kaupungin konserniraportin tiedoksi

3
merkitsee vuoden 2021 arviointikertomuksessa esitettyihin huomioihin annetut liitteenä olevat selvitykset tiedoksi

4
merkitsee tiedoksi vuoden 2022 talousarvioon liittyvät liitteenä olevat pöytäkirjamerkinnot

5
merkitsee tiedoksi liitteenä olevan raportin valtuustoryhmien toiminnan tukemisesta

6
hyväksyy korjaukset kaupungin tulostavoitteiden 2022 mittareihin liitteen mukaisesti.

7
hyväksyy seuraavat määrärahojen muutokset

24 Vanhusten palvelut
määrärahan lisäys 450 000 euroa
31 Kasvun ja oppimisen lautakunta, varhaiskasvatus
määrärahan lisäys 680 000 euroa
32 Svenska rum -lautakunta, varhaiskasvatus
määrärahan lisäys 68 000 euroa

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

1. Vuoden 2022 toinen osavuosikatsaus

Toimintaympäristön suurista haasteista huolimatta Espoon talous toteutuu huomattavasti talousarviossa oletettua parempana

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on voimakkaasti heikentänyt talouden kasvunäkymiä

Venäjän hyökkäyssodan jatkuminen Ukrainassa, energian hinnan nousu ja siitä johtuva inflaation maailmanlaajuinen kiihtyminen varjostavat maailmantalouden näkymiä. Lisäksi sodan aiheuttama viljakasvien hinnan nousu aiheuttaa huolta ruokapulasta erityisesti kehittyvissä talouksissa. Maailmantalouden kasvu hidastuu laajalti viime vuoden nopean kasvun jälkeen ja on 3,1 prosenttia vuonna 2022 ja 3,0 prosenttia vuonna 2023. Kuluttajahintainflaation ohella myös pohjainflaatio on kiihtynyt laajalti, mikä voi heijastaa laajempia kustannuspaineita. Inflaation arvioidaan hidastavan talouskasvua ja rahapolitiikka on kiristymässä. Inflaation ennustetaan kuitenkin hellittävän vuoden 2022 lopulla.

Euroalueen talous kärsii sodasta merkittävästi. Lähiaikojen näkymät ovat hyvin epävarmoja ja ennakoivat indikaattorit viittaavat hidastuvaan kasvuun. Odotukset rahapolitiikan kiristymisestä ja kuluttajien varovaisuus hidastavat talouskasvua edelleen vuonna 2023. Yhdysvaltojen talous supistui vuoden 2022 ensimmäisellä neljänneksellä verrattuna edelliseen neljännekseen ja rahapolitiikkaa on kiristetty nopeasti.

Valtiovarainministeriö arvio Bruttokansantuotteen (BKT) kasvavan Suomessa vain 1,4 prosenttia vuonna 2022. Venäjän hyökkäys Ukrainaan on nostanut energian, raaka-aineiden sekä ruuan hintoja hyvin nopeasti. Siitä seurannut kuluttajahintojen nousu leikkaa kotitalouksien ostovoimaa, kulutusta ja talouden kasvua selvästi. Ulkomaankauppa Venäjän kanssa hiipuu ja viennin kasvu hidastuu. Lisääntynyt epävarmuus siirtää investointeja tulevaisuuteen.

Valtuusto päätti vuoden 2022 talousarviopäätöksen yhteydessä, että koronan etenemiseen ja -avustuksiin, työmarkkinaratkaisuun, henkilöstön saatavuuteen sekä sote- ja pelastustoimen uudistuksen rahoitukseen liittyvästä epävarmuudesta johtuen hyvinvoinnin ja terveyden- sekä kasvun ja oppimisen toimialan käyttösuunnitelman tilanne tarkastetaan vuoden 2022 ensimmäisen ja toisen osavuosikatsauksen yhteydessä. Koronavirusepidemian ja Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksia hyvinvoinnin ja terveyden ja kasvun ja oppimisen toimialan toimintaan ja talouteen sekä palkkaratkaisun vaikutusta esitellään raportin luvussa 2.1 sekä toimialojen osuuksissa.

Taloudellisesti kestävä Espoo – tuottavuus- ja sopeutusohjelman toteutuminen

Vuoden 2021 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunnan suosituksena on, että talouden tasapainotuksen ja tuottavuuden sopeuttamisohjelman toteuttaminen on välttämätöntä kaupungin ja konsernin talouden kestävä tasapainon saavuttamiseksi ja sote-uudistuksen tuomiin muutoksiin sopeutumiseksi. Talouden tasapainottamis- ja tuottavuustoimenpiteiden toteuttamista on määrätietoisesti jatkettava ja tehostettava, jotta Espoon kaupunkikonsernin talous saadaan kestävään tasapainoon asukkaiden peruspalvelut turvaten.

Taloudellisesti kestävä Espoo - tuottavuus- ja sopeutusohjelman (TakE) tavoitetasot ja toimenpiteet päivitettiin sote- ja pelastustoimen uudistuksen vaikutusten osalta kevään 2022 aikana. Ohjelman päivityksessä alkuperäisestä ohjelmasta poistettiin hyvinvoinnin ja terveyden toimialaa sekä pelastustoimea koskeneet tavoitteet ja lisättiin uusia tavoitteita ohjelmavuosille 2023–2025. Ohjelmasta käytiin poliittiset neuvottelut touko-kesäkuun 2022 vaihteessa, jonka jälkeen sisältö päivitettiin uuden neuvottelutuloksen mukaiseksi. Valtuusto hyväksyi päivitetyn Taloudellisesti kestävä Espoo - tuottavuus- ja sopeutusohjelman (TakE) 13.6.2022.

Vuodelle 2022 on asetettu tuottavuustavoitteeksi 25,7 milj. euroa, tuottavuustavoitteet sisältyvät talousarvioon. Tilanteessa 31.7.2022 ennustetaan vuoden loppuun mennessä toteutuvan 26,4 milj. euroa. Osa vuodelle 2022 asetetuista tuottavuustavoitteista toteutuu tulevina vuosina. Päivityksen yhteydessä työllisyyspalvelujen mittareista poistettiin työmarkkinatuki, koska sen kehitykseen vaikuttavat monet ulkoiset tekijät. Työmarkkinatuen kustannusten kehitystä seurataan erikseen. Heinäkuun 2022 tilanteessa työmarkkinatuen kustannukseksi ennustetaan 29 milj. euroa, joka ylittää talousarvion 4,3 milj. eurolla ja alittaa vuoden 2021 toteuman 1,3 milj. eurolla.

Seitsemänkymmentä prosenttia toiminnan muutosta tavoittelevista toimenpiteistä ja projekteista ennustetaan toteutuvan suunnitellusti, 20 prosentissa toimenpiteistä on joitakin poikkeamia ja 7 prosenttia toimenpiteistä on punaisella eli niiden saavuttamisessa on haasteita

2. Hyvä verotulokehitys parantaa Espoon taloudellista tilaa 2022

Toimintakatteen alijäämän arvioidaan toteutuvan 12 milj. euroa talousarviota heikompana. Toimintakatteen arvioidaan toteutuvan hyvinvoinnin ja terveyden toimialalla 24 milj. euroa talousarviota heikompana. Toteutuessaan ylitys tulee heikentämään Espoon valtionosuusrahoitusta tulevina vuosina. Muiden toimialojen osalta toimintakate toteutuu pääosin talousarviota parempana. Valtion avustukset nostavat tuloja sekä pienentävät mm. HSL kuntaosuusmaksua 8 milj. eurolla.

Verorahoitusta (verot ja valtionosuudet yhteensä) on tammi-heinäkuussa tilitetty 1 193 milj. euroa ja heinäkuun lopun tilanteessa verorahoitusta arvioidaan kertyvän 1 981 milj. euroa vuonna 2022, noin 122 milj. euroa enemmän kuin talousarviossa. Työllisyyden paraneminen ja palkkaratkaisut ovat parantaneet palkkatulojen kehitystä ja korkea inflaatio eläketulojen indeksikehitystä kevään ennusteista. Valtiovarainministeriö on nostanut yhteisöveron tilitysennustetta miljardilla eurolla vuonna 2022.

Kiinteistöveron tilitykset paranevat, kun suurempi osa verotuksesta valmistuu kuluvana vuonna.

Espoon **rahastojen markkina-arvo** laski alkuvuoden aikana (tammi-heinäkuu) noin 48,5 milj. euroa. Suurin osa johtui riskitasoltaan muita rahastoja suuremmalla Peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahastolla, jonka markkina-arvon muutos oli noin -6,1 prosenttia.

Rahastojen **kirjanpidollinen tulos** (tammi-toukokuu) oli 7,2 milj. euroa. Talousarvioon on budjetoitu vuodelle 2022 16,6 milj. euroa. Vuoden 2022 rahastojen tulosennustetta on laskettu 10,2 milj. euroon johtuen epävarmasta markkinatilanteesta ja alkuvuoden markkinaolosuhteista.

Korkokuluja arvioidaan toteutuvan 7,8 milj. euroa, 4 milj. euroa talousarviossa arvioitua vähemmän. Vuonna 2022 ei nosteta talousarviolainoja ja lisäksi vaihtuvakorkoisia lainoja on maksettu pois etuajassa hyvästä kassatilanteesta ja Espoon Sairaalan myynnistä johtuen.

Vuosikatteen ennustetaan toteutuvan 310 milj. euron tasolla, 109 milj. euroa talousarviota parempana.

Poistojen arvioidaan toteutuvan -199 milj. euron tasolla. **Satunnaisiin tuloihin** on kirjattu 74 milj. euroa Koy Espoon Sairaalan myyntivoittoa.

Tuloksen ennustetaan heinäkuun tilanteessa toteutuvan 185 milj. euron tasolla, ilman sairaalan kertaluonteista myyntituottoa 111 milj. euroa. Tulosennuste päivitetään kuukausittain.

Investointien kokonaismääräksi arvioidaan noin 287 milj. euroa ja nettoinvestoinneiksi noin 283 milj. euroa. Ukrainan sodan aiheuttama kustannusten nousu sekä urakkatarjousten saatavuus ja hintataso ovat vaikuttaneet toimitilojen investointihankkeisiin ja joidenkin hankkeiden aloituksia on siirtynyt.

Vuodelle 2022 talousarviossa on budjetoitu 220,0 milj. euron lainanottovaltuus. Hyvästä verotulokehityksestä johtuen **vuoden 2022 lainannostovaltuutta ei tarvitse käyttää**. Kaupungin lainamäärä heinäkuun lopussa oli 1 005,8 milj. euroa, josta kuntatodistusten osuus oli 90,0 milj. euroa.

Talousohikukseen sisältyy kuitenkin paljon epävarmuutta

Vuoden 2022 talouden arvioidaan toteutuvan huomattavasti talousarviossa oletettua paremmin. Venäjän hyökkäyssodasta huolimatta työllisyys on parantunut ja ansiotulot kasvaneet palkkatarkaisujen myötä. Kunnallisvero on kehittynyt parantuneiden ansiotulojen myötä ja yhteisöveron tuottoarviota on koko maan tasolla nostettu lähes miljardilla eurolla.

Talouden kehitykseen sisältyy kuitenkin suurta epävarmuutta eikä mm. inflaation vaikutus näy vielä kaupungin heinäkuun toteumassa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa heikentää maailmantalouden kasvua ja lisää epävarmuutta, pahentaa tarjontahäiriöitä ja nostaa raaka-aineiden, ruoan ja energian hintoja. Epävarmuus ja nopea inflaatio vaimentavat yksityisen kulutuksen kasvua. Heikkenevä taloustilanne jarruttaa vähitellen työllisyyden kasvua. Kasvavat kustannukset vähentävät yksityisiä investointeja ja markkinakorkojen nousu kiristää rahoitusoloja.

Vuodesta 2023 kaupunkien rahoitusmalli muuttuu Hyvinvointialueiden käynnistyessä. **Sote- ja pelastustoimen uudistuksen rahoitusmalli** tulee hidastamaan Espoon verorahoituksen kasvua ja vuoden 2022 ennustetut hyvinvoinnin ja terveyden toimialan menojen ylitykset tulevat pienentämään Espoon ja muiden kuntien valtionosuutta tuleville vuosille. Valtuuston 13.6.2022 hyväksymän päivityn **Taloudellisesti kestävä Espoo** – tuottavuus- ja sopeutusohjelman toteuttaminen on välttämätöntä kaupungin ja konsernin talouden kestävä tasapainon saavuttamiseksi ja sote-uudistuksen tuomiin muutoksiin sopeutumiseksi.

Tulostavoitteiden toteutuminen

Vuodelle 2022 on asetettu yhteensä 27 tulostavoitetta. Tulostavoitteista 16 arvioidaan toteutuvan. Viiden tulostavoitteen osalta arviointia ei voida vielä tehdä. Tulostavoitteista kuuden ei arvioida toteutuvan kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Niiden tavoitteiden osalta, joissa on tavoiteltu palvelutason palautumista koronaa edeltävälle ajalle, ei olla vielä onnistuttu. Lisäksi talouteen liittyvien tavoitteiden osalta on haasteita.

3. Espoon kaupungin konserniraportti

Espoon kaupungin konserniraportti ajalta tammi-kesäkuu 2022 sisältää Espoo-konsernin merkittävimpien yhteisöjen talouteen ja toimintaan liittyvät olennaiset tiedot.

Valtuuston konserniyhteisöille asettamista tavoitteista arvioidaan toisen vuosineljänneksen toteumatietojen perusteella toteutuvan 26/40, mikä vastaa myös ensimmäisen vuosineljänneksen arviota. Kymmenen tavoitteen arvioidaan toteutuvan osittain (ensimmäisellä vuosineljänneksellä arvio yhdeksän), ja neljän arvioidaan jäävän toteutumatta (ensimmäisellä vuosineljänneksellä arvio viisi).

Tavoitteet, joiden ennustetaan jäävän toteutumatta ovat Espoon kaupunginteatterin kulttuurisen ja sosiaalisen vaikuttavuuden lisääminen, Espoon kaupunginteatterin toiminnan omarahoitusosuuden kasvattaminen, HUS:n tuottavuuden nousu sekä HUS:n talousarviossa pysyminen.

4. Talousarviomuutokset

käyttötalous

Vanhustenpalvelujen henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden turvaamiseen lisätään 450 000 euroa. Lisämäärärahaa kohdistetaan erityisesti niihin yksiköihin/ammattiryhmiin, jossa työvoiman heikko saatavuus on vaikeuttanut palveluketjun toimivuutta. Toimiala valmistelee lisämäärärahan tarkemman kohdennuksen.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden turvaamiseen lisätään 680 000 euroa ja ruotsinkieliseen 68 000 euroa. Lisämäärärahaa kohdistetaan erityisesti niihin yksiköihin/ammattiryhmiin, joissa työvoiman heikko saatavuus vaikeuttaa palvelutuotantoa. Toimiala valmistelee lisämäärärahan tarkemman kohdennuksen.

Investoinnit

Kasvun ja oppimisen lautakunnalla on 190 000 euron budjetin ylittävä tarve koulujen ja päiväkotien varustamiseen ja kaluston uusimiseen. Tarve voidaan rahoittaa siirrolla Svenska Rum-lautakunnalta ennusteen mukaan käyttämättä jäävästä ensikertaisen kalustamisen määrärahasta. Määrärahan käytöstä on tehty uusi suunnitelma ja määrärahat esitetään siirrettäväksi 9531 Kasvun ja oppimisen lautakunnalle ensikertaisen kalustamisen määrärahoiksi.

Määrärahat käytettäisiin:

- Niipperin koulun liikuntatilan varusteluun, 40 000 euroa
- Pisan päiväkodin kalustamiseen 50 000 euroa
- Peruskoulujen ja lukioiden kaluston uusimiseen 100 000 euroa investoinnit

Päätöshistoria

Liitteet

- 1 Osavuosisikatsaus 2_2022
- 2 Konserniraportti Q2-2022
- 3 Toimialojen vastaukset arviointikertomukseen 2021
- 4 Vastaukset vuoden 2022 pöytäkirjamerkintöihin
- 5 Valtuustoryhmän toiminnan tukeminen_1.1. - 31.7.22
- 6 Espoon kaupungin tulostavoitteet_29082022

Oheismateriaali

Tiedoksi